

Received: January 31, 2022

Revised: December 25, 2024

Accepted: December 28, 2024

การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก

Communication guidelines for building participation
in upgrading Songkhla Old Town to a World Heritage City

ฐานันดร ไพโรจน์*

ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์

สันตต์ ทองรินทร์

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) E-mail: Thanandon1990@gmail.com

Thanandorn Pairot*

Paiboon Kachentaraphan

Santat Thongrin

Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม 2) เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการยกระดับของประชาชนใน อ.เมือง จ.สงขลา 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมฯ วิจัยใช้แบบผสมผสานเชิงคุณภาพและปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพคือคณะทำงานด้านการสื่อสาร ย่านเมืองเก่าสงขลา 6 คน ส่วนเชิงปริมาณ ประชาชนในอ.เมืองสงขลา 400 คน เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า จากการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า กระบวนการสื่อสาร มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กลุ่มผู้นำเป็นผู้ส่งสาร 2) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับย่านเมืองเก่าฯ 3) สื่อที่ใช้มากที่สุดคือบุคคล 4) ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความเห็นและทำกิจกรรม จากการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า การเปิดรับสื่อผ่านเฟซบุ๊กมากที่สุด ประชาชนจะรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลา เฉพาะเรื่องที่คุ้นเคยและเป็นความรู้เดิมจะจดจำได้ในระดับที่ดีกว่าข้อมูลการพัฒนาเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะ 1) กลุ่มผู้นำจะต้องเป็นสื่อกลางของชุมชน และจุดประกายความคิด 2) การสื่อสารต้องเกิดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างประชาชนและตัวแทนชุมชน 3) ช่องทางสื่อสารควรมีการพัฒนาช่องทางใหม่ที่เปิดโอกาสให้บุคคลอื่นมีส่วนร่วม 4) สารต้องตอบสนองความต้องการของชุมชน ส่งผลต่อความรู้สึกผูกพันร่วมเป็นเจ้าของ 5) สนับสนุนให้ชุมชนเกิดการปรึกษาหารือกันผ่านกิจกรรมการสื่อสารต่าง ๆ

คำสำคัญ: การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม; ย่านเมืองเก่าสงขลา; เมืองมรดกโลก

Abstract

This research studies communication for engaging participation in elevating Songkhla Old Town to World Heritage status. The objectives are: 1) to study communication processes for participation-building 2) to examine media exposure and information perception about the elevation among people in Mueang Songkhla District 3) to propose guidelines for participatory communication. The methodology employs mixed qualitative and quantitative approaches. The qualitative sample consists of 6 Songkhla Old Town communication team members, while the quantitative sample includes 400 residents of Mueang Songkhla District. Data was collected through in-depth interviews and questionnaires. Qualitative data underwent content analysis, while quantitative data used descriptive statistics.

Qualitative findings reveal four communication components: 1) community leaders as message senders 2) information related to the old town 3) interpersonal media as the most used channel 4) public participation through opinions and activities. Quantitative findings show Facebook as the most accessed media platform. People better recall familiar information and prior knowledge compared to policy development information. Recommendations include: 1) leaders must serve as community mediators and thought catalysts 2) communication requires mutual understanding between public and community representatives 3) new communication channels should be developed to enable broader participation 4) messages must address community needs and foster ownership 5) support community consultation through various communication activities.

Keywords: Communication for participation; Songkhla Old Town; World Heritage Site

บทนำ

มติคณะรัฐมนตรีปี พ.ศ. 2553 ได้ยกให้เมืองสงขลาเป็นเมืองมรดกชาติและผลักดันให้บางส่วนของเมืองเข้าสู่การพิจารณาเป็นเมืองมรดกโลกตามเกณฑ์ขององค์การยูเนสโก นับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการอนุรักษ์และพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลา สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของชุมชน (Ministry of Tourism & Sports, 2023)

การพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาพื้นที่มรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่สะท้อนการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทย จีน และมุสลิม ผ่านสถาปัตยกรรมและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ การพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์แห่งนี้ประกอบด้วยมิติสำคัญ ได้แก่ การบูรณะสถาปัตยกรรมโดยคงไว้ซึ่งคุณค่าดั้งเดิม การฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชนผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การปรับภูมิทัศน์ให้สอดคล้องกับบริบทประวัติศาสตร์ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และพัฒนา และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมกับพื้นที่ การบูรณาการแนวทางเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยปัจจุบันย่านเมืองเก่าสงขลา กำลังพัฒนาให้คนท้องถิ่นซึมซับเรียนรู้ตัวตนของเมืองและทำกิจกรรมตามความสนใจ ควบคู่ไปกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของพื้นที่ (The KOMMON, 2024)

ในบริบทของสงขลา แม้จะมีความพยายามในการสื่อสารและสร้างการมีส่วนร่วมจาก "กลุ่มภาคีคนรักเมืองสงขลา" และเทศบาลเมืองสงขลา แต่อุปสรรคสำคัญต่อการยกระดับสู่การเป็นเมืองมรดกโลก คือ การขาดการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบและช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในบริบทเฉพาะของย่านเมืองเก่าสงขลา ทั้งนี้ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของชุมชน วัฒนธรรม และพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารของประชากรกลุ่มเป้าหมาย

การสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sungtong (2019) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในย่านเมืองเก่าภูเก็ต ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของ Phothiruk (2020) ยังพบว่า การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมในประเทศไทยยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในด้านการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เพราะส่วนมากการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องของหน่วยงานภาครัฐและผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่เป็นเพียงผู้เข้าร่วมเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยเรื่อง "การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก" จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยมุ่งศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก การเปิดรับและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก

ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อเทศบาลนครสงขลาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารที่ตอบสนองต่อความต้องการและพฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการอนุรักษ์และพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับสู่การเป็นเมืองมรดกโลกตามเกณฑ์ขององค์การยูเนสโกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก
2. เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกของประชาชนในอ.เมือง จ.สงขลา

3. เพื่อศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกของประชาชนใน อ.เมือง จ.สงขลา

4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed methods) ที่ใช้ทั้งเชิงคุณภาพเพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกและเชิงปริมาณเพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกของประชาชนใน อ.เมือง จ.สงขลา และใช้ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณมาเสนอแนะแนวทางการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพคือคณะทำงานด้านการสื่อสารการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก 6 คน จากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการภาคีคนรักเมืองสงขลา ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสงขลา และรองนายกภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม มัคคุเทศก์อาสาสมัคร คณะกรรมการของภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม คณะกรรมการของภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม ที่ปรึกษานายกของสมาคมมกเคียน คณะทำงานด้านประชาสัมพันธ์กลุ่มภาคีคนรักเมืองสงขลา นายกเทศมนตรีนครสงขลา คณะกรรมการด้านรัฐที่ให้การสนับสนุน

ส่วนเชิงปริมาณคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา โดยแบ่งเป็นตำบลทั้งหมด 6 เทศบาลตำบล มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นชั้นภูมิแล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (อันตรภาคชั้น) ของขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยเลือกสุ่มตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มตามสัดส่วนประชากร และได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของพื้นที่ดังนี้

ขนาดกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามพื้นที่ในเขตอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา (สถิติทางการทะเบียน ปี 2562)

พื้นที่ปอหยาง จำนวนประชากร 71,272 สัดส่วน 0.45 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 180 คน

พื้นที่เขารูปช้าง จำนวนประชากร 34,850 สัดส่วน 0.22 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 88 คน

พื้นที่เกาะเต่า จำนวนประชากร 12,802 สัดส่วน 0.08 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 32 คน

พื้นที่พะวง จำนวนประชากร 24,426 สัดส่วน 0.15 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 62 คน

พื้นที่ทุ่งหวัง จำนวนประชากร 10,436 สัดส่วน 0.07 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 26 คน

พื้นที่เกาะยอ จำนวนประชากร 4,832 สัดส่วน 0.03 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีการพัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรม และทดสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบผ่านการให้ข้อเสนอแนะในส่วนเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณใช้ผลจากการสัมภาษณ์และการทบทวนวรรณกรรมพัฒนามาเป็นแบบสอบถาม ทดสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบผ่านการให้ข้อเสนอแนะและทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าความเชื่อมั่นจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ 0.92 ซึ่งมากกว่า 0.70 จึงถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากคณะทำงานด้านการสื่อสารการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ด้านการทำงานเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก วิธีการสื่อสารเพื่อการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก และการให้ความสำคัญกับการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก

ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่โดยการติดต่อผ่านผู้นำท้องถิ่น ตามสัดส่วนของประชากรของแต่ละเขตพื้นที่เทศบาลตำบล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยการจำแนกถ้อยคำ หรือข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น และนำมาตีความ สังเคราะห์ และวิเคราะห์ ด้วยหลักแห่งเหตุผล สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction Analysis) อภิปรายถึงข้อเท็จจริงที่ค้นพบตามสภาพการณ์ปรากฏการณ์ความสัมพันธ์ และประเด็นที่สำคัญ เพื่อตอบคำถามการศึกษา

การวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกพบว่าผู้วิจัยสามารถรายงานผลข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ให้การสัมภาษณ์ของคณะทำงานด้านการสื่อสารการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก 6 คนที่ทำการสัมภาษณ์ ดังนี้

รหัส P1 เพศชาย อายุการทำงานคณะกรรมการย่านเมืองเก่าฯ 7 ปี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการภาคีคนรักเมืองสงขลา

รหัส P2 เพศชาย อายุการทำงานคณะกรรมการย่านเมืองเก่าฯ มากกว่า 10 ปี ตำแหน่ง ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสงขลาและรองนายกภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม

รหัส P3 เพศชาย อายุการทำงานคณะกรรมการย่านเมืองเก่าฯ มากกว่า 10 ปี ตำแหน่ง มัคคุเทศก์อาสาสมัครคณะกรรมการของภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม

รหัส P4 เพศชาย อายุการทำงานคณะกรรมการย่านเมืองเก่าฯ ไม่ระบุ ตำแหน่ง คณะกรรมการของภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม ที่ปรึกษานายกของสมาคมมกเคียน

รหัส P5 เพศหญิง อายุการทำงานคณะกรรมการย่านเมืองเก่าฯ 1 ปี ตำแหน่ง คณะทำงานด้านประชาสัมพันธ์กลุ่มภาคีคนรักเมืองสงขลา

รหัส P6 เพศชาย อายุการทำงานคณะกรรมการย่านเมืองเก่าฯ มากกว่า 10 ปี ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีนครสงขลา คณะกรรมการด้านรัฐที่ให้การสนับสนุน

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.20 ที่เหลือเป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.50 รองลงมามีอายุระหว่าง 18-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.50 และกลุ่มตัวอย่างมีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 30.50 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 23.75 และมีผู้จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.75 ประกอบอาชีพหลักรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 28.50 รองลงมาเป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 22.75 และทำอาชีพหลักเป็นข้าราชการ/พนักงานมหาวิทยาลัยเป็นอาชีพน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละร้อยละ 4.75 และส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.50 รองลงมามีรายได้ 5,001 ถึง 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.80 และไม่มีรายได้ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4

จากการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า กระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กลุ่มผู้นำซึ่งเป็นผู้ส่งสาร 2) ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับย่านเมืองเก่า 3) สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ และ 4) ประชาชนเมืองสงขลา ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปองค์ประกอบการสื่อสารและผลที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารข้อมูลย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก

องค์ประกอบของการสื่อสาร	ลักษณะ	ผลที่ได้รับ
กลุ่มผู้นำ (S)	ผู้ส่งสารมีความรู้และความน่าเชื่อถือ เป็นผู้ที่มีทัศนคติในการพัฒนา	ผู้ส่งสารทุกท่านเป็นผู้ที่มีความรู้และมีข้อมูลของย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นอย่างดีจากการสะท้อนกลับข้อผู้รับสารจากการเข้าร่วมการประชุมการถ่ายทอดความรู้ย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก
ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องชองกับย่านเมืองเก่า (M)	1) ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา จากอดีตถึงปัจจุบัน 2) ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในย่านเมืองเก่าสงขลา 3) ข้อมูลเกี่ยวกับจุดเด่นและลักษณะเฉพาะของย่านเมืองเก่าสงขลา 4) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา	ประชาชนในเขตพื้นที่ 6 ตำบล อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีการรับรู้ข้อมูลในระดับมากวัดจากสถิติการให้ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน
	5) ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องเทศบัญญัติต่างของเทศบาลหรือตำบลเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก 6) ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก 7) หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในกิจกรรมและพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก	ประชาชนในเขตพื้นที่ 6 ตำบล อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีการรับรู้ข้อมูลในระดับปานกลางวัดจากสถิติการให้ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน
สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ (C)	1) สื่อบุคคล ได้แก่ วิทยากรให้ความรู้โรงสีแดง/รถรางชมเมือง เวทีการประชุม 2) สื่อใหม่ ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) และไลน์(Line) ของกลุ่มภาคีคนรักเมืองสงขลา รวม และ เฟซบุ๊ก (Facebook) และไลน์(Line) ส่วนตัวของสมาชิกกลุ่มภาคีคนรักเมืองสงขลา และ เว็บไซต์ (Website) ของเทศบาลเมืองสงขลา 3) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ แผ่นพับ 3 ภาษา จุลสาร ภาพวาดบนผนัง โปสเตอร์ 4) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ วิทยุชุมชนวิทยุของ สวท. สงขลา หอกระจายข่าว โทรศัพท์กรรพิกผ่านจออิเล็กทรอนิกส์ LED (ใช้ในช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม) 5) สื่ออื่น ๆ ประกอบด้วย สื่อกิจกรรม สื่อการแสดง และรถแห่	สื่อที่ประชาชนพบเห็นโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 1) เฟซบุ๊ก (Facebook) 2) ภาพวาดบนผนัง 3) อินเทอร์เน็ต และ โทรศัพท์ 4) ไลน์ (Line) 5) โปสเตอร์ 6) วิทยุชุมชน 7) เว็บไซต์ (Website) เทศบาลนครสงขลาและไวนิล 8) แผ่นพับ 3 ภาษา 9) สื่อบุคคล (การฟังบรรยาย) 10) วิทยุ 11)จออิเล็กทรอนิกส์ LED 12)จุลสาร 13) หอกระจายข่าว

องค์ประกอบของการสื่อสาร	ลักษณะ	ผลที่ได้รับ
ประชาชน (R)	1) ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีการประชุมต่าง ๆ 2) ประชาชนบางส่วนที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครในการร่วมทำกิจกรรม	ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นส่วนใหญ่

2. การเปิดรับสื่อของคนสงขลาเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกผ่านสื่อ ในพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน ประชาชนมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก ผ่านสื่อเฟซบุ๊ก (Facebook) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมาภาพวาดบนผนัง (Street Art) คิดเป็นร้อยละ 38.50 และเคยรับฟังข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกผ่านหอกระจายข่าวน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.80 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร้อยละของการเปิดรับสื่อของคนสงขลาเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกผ่านสื่อ

การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก	ความถี่ (คน)	ร้อยละ
เฟซบุ๊ก (Facebook)	204	51
ภาพวาดบนผนัง (Street Art)	154	38.5
อินเทอร์เน็ต	151	37.8
โทรทัศน์	151	37.8
ไลน์ (Line)	119	29.8
โปสเตอร์	110	27.5
วิทยุชุมชน	68	17
เว็บไซต์ ทน.รสงขลา	67	16.8
ไวณิล	67	16.8
แผ่นพับ 3 ภาษา	66	16.5
สื่อบุคคล (การฟังบรรยาย)	51	12.8
วิทยุ	49	12.2
จอ LEDตามสี่แยก	38	9.5
จุลสาร	27	6.8
หอกระจายข่าว	19	4.8

3. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกในภาพรวมมีการรับรู้ข้อมูลในระดับมาก เมื่อแจกแจงการรับรู้ข้อมูลในแต่ละด้านสามารถอธิบายได้ดังข้อมูลต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

การรับรู้ข้อมูล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลความ
ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา จากอดีตถึงปัจจุบันมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน	3.74	.978	มาก
ข้อมูลเกี่ยวกับจุดเด่นและลักษณะเฉพาะของย่านเมืองเก่าสงขลา	3.70	1.041	มาก
ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา	3.65	1.104	มาก
ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในย่านเมืองเก่าสงขลา	3.51	1.041	มาก
ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก	3.15	1.373	ปานกลาง
ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องเทศบัญญัติต่างของเทศบาลหรือตำบลของตนเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก	2.98	1.159	ปานกลาง

การรับรู้ข้อมูล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลความ
หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในกิจกรรมและพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก	2.98	1.366	ปานกลาง

ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา จากอดีตถึงปัจจุบันมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน ข้อมูลที่เป็นจุดเด่นและลักษณะเฉพาะของย่านเมืองเก่าสงขลา ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา และข้อมูลกิจกรรมที่เกิดขึ้นในย่านเมืองเก่าสงขลา ในระดับมาก โดยการรับรู้ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา จากอดีตถึงปัจจุบัน มีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องเทศบัญญัติต่างของเทศบาลหรือตำบลของตนเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก รวมไปถึงรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องเทศบัญญัติต่าง ๆ ของเทศบาลหรือตำบลของตนเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกและหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในกิจกรรมและพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก อยู่ในระดับปานกลาง

4. จากการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สามารถสังเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก สามารถกำหนดเป็น 5 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกลุ่มผู้นำจะต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของชนในชุมชนโดยใช้สื่อกลางของชุมชนเป็นตัวจุดประกายความคิดและเป็นช่องทางที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลประชาชนไม่ได้มีบทบาทเป็นเพียงผู้รับสารแต่ประชาชนควรจะมีบทบาทเป็นผู้ใช้สาร และผู้ส่งสารจะมีบทบาทในการบริหารข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในชุมชนผ่านการรับฟังความเห็นจากประชาชนและปรับเปลี่ยนเนื้อหาและรูปแบบการสื่อสารให้ตรงกับความต้องการของประชาชนนั่นเอง

2) การสื่อสารที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมได้จะต้องเกิดจากความร่วมมือกัน ความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างประชาชนทั้งชุมชนและตัวแทนชุมชน โดยในระยะแรกกลุ่มผู้นำจะต้องให้ประชาชนที่มีการเปิดรับเรื่องราวเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกเกิดกระบวนการรับรู้ มีส่วนร่วมในการคิดทบทวนในการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนเลือกตัวแทนในการสนับสนุน เสนอแนวคิดร่วมใช้สิทธิในการตัดสินใจและสะท้อนแนวทางร่วมกันพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลา โดยผู้แทนของชุมชนจะต้องกระตือรือร้นและมีใจรักในการพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลา

3) ช่องทางสื่อสารในการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ปัจจุบันในการสื่อสารของกลุ่มผู้นำอาจมีช่องทางหลักในการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก แต่การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมอาจเกิดขึ้นได้หากมีการออกแบบการสื่อสารที่มีการพัฒนาช่องทางใหม่ที่มีความชัดเจนในการเปิดโอกาสให้บุคคลฝ่ายต่าง ๆ และบุคคลทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมให้เกิดกระบวนการไหลเวียนของข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูล ตลอดจนมีช่องทางในการเชื่อมต่อข้อมูลของแต่ละชุมชนเข้าด้วยกันอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

4) สารหรือเนื้อหาสาระ ต้องเป็นเรื่องราว/เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สถานการณ์ หรือแม้แต่เรื่องราวภายนอกที่เชื่อมโยงกับชุมชน เรื่องราวที่สื่อสารนั้นต้องเป็นเรื่องราวที่ ใกล้ตัว สอดคล้องกับวิถีชีวิต และตอบสนองความต้องการของชุมชน เพื่อให้เรื่องราวเหล่านี้ส่งผลต่อความรู้สึกผูกพันละรวมเป็นเจ้าของ

5) สนับสนุนให้ชุมชนเกิดการปรึกษาหารือกันผ่านกิจกรรมการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การพูดคุยตัวต่อตัวการนั่งคุยกันในกลุ่มย่อย การปรึกษาหารือในเวทีเสวนา และเวทีประชุมรูปแบบอื่น เป็นต้น ทั้งนี้การปรึกษาหารือกันจะทำหน้าที่เป็นส่วนขับเคลื่อนกระบวนการสื่อสารเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตัวประชาชนและกลุ่มประชาชน

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่สรุปมา มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาใช้สำหรับอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. กระบวนการสื่อสารของกลุ่มผู้นำเพื่อสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมในการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดก โดยกระบวนการสื่อสารประกอบไปด้วย กลุ่มผู้นำ ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับย่านเมืองเก่า สื่อต่าง ๆ ที่ใช้และประชาชน มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มผู้นำ คือ ผู้ส่งสารที่เป็นผู้ควบคุมกระบวนการสื่อสารในทุกองค์ประกอบ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และความน่าเชื่อถือ เป็นผู้ที่มีทัศนคติในการพัฒนา ซึ่งได้แก่ นักวิชาการ ผู้บริหารการพัฒนาท้องถิ่น ผู้นำชุมชนในพื้นที่ย่านเมืองเก่าสงขลา ที่ทำการกระจายข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลา การยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลา และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านต่าง ๆ โดยการให้ความรู้ รวมไปถึงการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ ย่านเมืองเก่าสงขลาแก่เด็กนักเรียนด้วย สอดคล้องกับ Charatsengchirachot & Songkasant (2023) ได้อธิบายว่าผู้ส่งสารในกระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอุทยานแห่งชาติตาดกพลั่ว คือ หัวหน้า บุคลากร เจ้าหน้าที่อุทยาน รวมถึงหน่วยงานเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ส่งสารเหล่านี้จะมีความสามารถในการสร้างความเข้าใจ ให้ความรู้ เชิญชวน และกระจายข่าวสารไปยังนักท่องเที่ยว ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดพฤติกรรมที่ยั่งยืน

ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลา ที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษากลยุทธ์การสื่อสารข้อมูลข่าวสารผ่านเฟสบุ๊กในจังหวัดพิษณุโลก ของ Likitpriwan (2020) ได้กล่าวว่า สารที่กำหนดจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดความคิดตามและเชื่อมโยงกับ ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร ช่องทางการสื่อสาร อารมณ์ความรู้สึก และผลประโยชน์ เนื้อหาและประเภทเนื้อหาเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้รับสารผ่านการโน้มน้าวถึงข้อมูลที่นำเสนอ (Somsri & Sangkapreecha, 2023)

สื่อต่าง ๆ ที่กลุ่มผู้นำได้กำหนดขึ้นในระบบการสื่อสารมีการพัฒนาช่องทางและการเชื่อมต่อประสานระหว่างช่องทางการสื่อสารพื้นฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนนำไปสู่การเกิดระบบการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้ข้อมูลสามารถหมุนเวียนภายในชุมชนได้อย่างทั่วถึง และเป็นระบบพื้นฐานที่สำคัญต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งในการพัฒนาระบบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในชุมชนไม่จำเป็นต้องเลือกช่องทางที่เป็นการสื่อสารแบบทางเดียวหรือสองทางเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติแล้วการสื่อสารควรให้ความสำคัญกับการเชื่อมช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ในพื้นที่แบบทิศทางที่จะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลในชุมชนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน จึงทำให้เกิดช่องทางการสื่อสารที่มีความหลากหลายและทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ Thingchua, Toleaw & Boonsiri (2021, p.90) ที่อธิบายสื่อที่ใช้ในการสื่อสารการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาตำบลนาโพธิ์ ซึ่งมีการใช้แบบผสมผสานได้แก่ หอกระจายข่าว เฟซบุ๊ก โทรศัพท์ ไลน์ และการประชุมกลุ่ม Buapha (2021) ที่ได้อธิบาย การใช้สื่อเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลมาปรับใช้ทำให้เกิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมโดยมีการใช้สื่อหลายๆ สื่อควบคู่กันไปเพราะจะทำให้ผู้ที่มีส่วนร่วมสะดวก ง่ายต่อการเข้าถึง และเป็นช่องทางเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถเข้ามาตอบโต้กันได้ หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างต่อเนื่อง

ผู้รับสาร คือ ประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการเพียงเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนไม่ได้ให้ความสนใจและให้ความตระหนักถึงส่วนได้ส่วนเสียในยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก ซึ่งต่างจากงานวิจัยของ Thingchua, Toleaw & Boonsiri (2021, p.100) ได้อธิบายไว้ว่า ในการสื่อสารการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาตำบลนาโพธิ์ ผู้รับสารเกิดปฏิกิริยาตอบรับ ประชาชนมีการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ผู้นำท้องถิ่นไปปรับใช้และกำหนดนโยบายการพัฒนา เนื่องจากผู้รับสารรู้สึกถึงการมีส่วนได้เสียจากการพัฒนา

2. การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก พฤติกรรมการเปิดรับสื่อข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ รวมไปถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาให้ความสนใจในการเปิดรับสื่อผ่านทางโทรศัพท์และเฟซบุ๊ก (Facebook) อยู่บ่อยครั้ง บางครั้งมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านทาง ไลน์ (Line) เว็บไซต์ (Website)

บล็อก (Blog) อินสตาแกรม (Instagram) และวิทู ทั้งนี้อาจเกิดจากในยุคปัจจุบันมีอินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นตัวแปรที่ทำให้การสื่อสารต่าง ๆ สามารถสื่อสารเข้าถึงได้อย่างเร็วขึ้น และสะดวกจึงเป็นจุดเด่นในการสร้างความสนใจแก่ผู้รับสารให้มีพฤติกรรมที่เปิดรับในสื่อต่าง ๆ ได้ง่าย สอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรม的开รับสื่อของ Kerdrit (2022, p.196) ที่พบว่าสื่อส่วนใหญ่ที่กลุ่มเป้าหมายมีการเปิดรับคือสื่อจากสังคมออนไลน์ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นสื่อที่ทันสมัย ง่ายต่อการเข้าถึง และสามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างน่าสนใจ ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ผู้รับสารมีแนวโน้มที่จะเลือกเปิดรับสื่อที่สามารถจัดหามาได้และสะดวกที่จะเปิดรับมากที่สุดและเป็นสื่อที่มีการเปิดรับเป็นประจำ

3. การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกผ่านสื่อ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก ประชาชนจะรับรู้ข้อมูลที่เป็นเรื่องที่คุ้นเคยและเป็นความรู้ดั้งเดิมที่มีคุณค่าที่เคยจดจำ ประชาชนจะสามารถรับรู้ได้ในระดับที่ดีกว่าข้อมูลข่าวสารที่เป็นเรื่องราวใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา และเป็นข้อมูลเชิงนโยบาย ซึ่ง Amchang (2021) ได้อธิบายมิติของการรับรู้ข่าวสาร เกิดจากมุมมอง ภาพลักษณ์ ความคิด และความรู้สึกต่อสิ่งนั้น

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก มีความสอดคล้องกับ Bamrungsri, Khaiwlong, charoensuk & Chunngam (2020) ในประเด็นของการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกองค์ประกอบของการสื่อสาร สามารถกำหนดเป็น 5 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกลุ่มผู้นำจะต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของชนในชุมชนโดยใช้สื่อกลางของชุมชนเป็นตัวจุดประกายความคิดและเป็นช่องทางที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล

2) การสื่อสารที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมได้จะต้องเกิดจากความร่วมมือกัน ความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างประชาชนทั้งชุมชนและตัวแทนชุมชน โดยในระยะแรกกลุ่มผู้นำจะต้องให้ประชาชนที่มีการเปิดรับเรื่องราวเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกเกิดกระบวนการการรับรู้ มีส่วนร่วมในการคิดทบทวน ในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนเลือกตัวแทนในการสนับสนุน เสนอแนวคิด ร่วมใช้สิทธิในการตัดสินใจและสะท้อนแนวทางร่วมกันพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลา

3) ช่องทางสื่อสารในการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ควรมีการออกแบบการสื่อสารที่มีการพัฒนาช่องทางใหม่ที่มีความชัดเจนในการเปิดโอกาสให้บุคคลฝ่ายต่าง ๆ และบุคคลทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมให้เกิดกระบวนการไหลเวียนของข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูล ตลอดจนมีช่องทางในการเชื่อมต่อข้อมูลให้ทั่วถึงและเท่าเทียม

4) สารหรือเนื้อหาสาระ ต้องเป็นเรื่องราว/เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สถานการณ์ หรือแม้แต่เรื่องราวภายนอกที่เชื่อมโยงกับชุมชน เป็นเรื่องราวใกล้ตัว สอดคล้องกับวิถีชีวิต และตอบสนองความต้องการของชุมชน เพื่อให้เรื่องราวเหล่านี้ส่งผลต่อความรู้สึกผูกพันละรวมเป็นเจ้าของ

5) สนับสนุนให้ชุมชนเกิดการปรึกษาหารือกันผ่านกิจกรรมการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ การปรึกษาหารือกันจะทำหน้าที่เป็นส่วนขับเคลื่อนกระบวนการสื่อสารเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตัวประชาชนและกลุ่มประชาชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนงบประมาณและสร้างกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชนเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนบทบาทให้ชุมชนมาเป็นผู้ใช้สารให้เกิดประโยชน์แก่ตัวบุคคล และสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมฝึกฝนและร่วมกันบริหารการสื่อสารในชุมชนร่วมกัน เช่น การกำหนดข้อมูลเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกที่คาดว่าชุมชนให้ความสนใจ การปรึกษาหารือบนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตยในระดับชุมชน

2. คณะทำงานด้านการสื่อสารการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญทางด้านการสื่อสารควรสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อมูลในวิถีปฏิบัติและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อให้ได้รับโอกาสในการทำความเข้าใจร่วมกันกับผู้นำชุมชนในเป้าหมายของการพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก

3. คณะทำงานด้านการสื่อสารการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกควรเลือกสมาชิกในชุมชนมาทำหน้าที่เป็นตัวแทนชุมชน โดยลักษณะของตัวแทนชุมชนต้องเป็นผู้ที่มีความ “กระตือรือร้น” และ “มีใจรัก” มาทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง โดยสมาชิกชุมชนได้มีส่วนร่วมในการรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก และตัวแทนชุมชน จะต้องกระตุ้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลก

4. คณะทำงานด้านการสื่อสารการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกควรกำหนดเนื้อหาสาระที่ทำให้ชุมชนรู้สึกถึงผลได้และผลเสียที่เกิดขึ้นจากการยกระดับย่านเมืองเก่าสงขลา รวมไปถึงเกี่ยวเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อชุมชนโดยตรง

5. สื่อที่ใช้ในการสื่อสารข้อมูลที่สามารถเข้าถึงชุมชนได้ดี ควรเป็นสื่อ โทรศัพท์ เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) เว็บไซต์ (Website) บล็อก (Blog) อินสตาแกรม (Instagram) ซึ่งสื่อเหล่านี้เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มประชาชนได้ง่ายที่สุด แต่ทั้งนี้ควรกำหนดพื้นที่เฉพาะในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปเนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผู้รับสารเป็นลักษณะเชิงสำรวจ ดังนั้นควรมีการศึกษากลุ่มผู้รับสารในลักษณะเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกหรืออาจจะทำ การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมาสู่กระบวนการในการสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาสู่เมืองมรดกโลกต่อไป

2. ควรมีการศึกษาวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การปรับปรุง และพัฒนาการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

References

- Amchang, N. (2021). *Perceptions of public relations information through online media and the image of Burapha University from the perspective of Burapha University students*. (Master of Education Thesis). Burapha University. (in Thai)
- Bamrungsri, K., Khaiwlong, K., Charoensuk, A., & Chunngam, R. (2020). *Participatory communication with cognitive rights*. In *King's Philosophy and Research for Life Balance in Disruptive Technology Era*. The 12th NPRU National Academic Conference, (p.2506-2513). Nakhon Pathom, Thailand: Nakhon Pathom Rajabhat University. (in Thai)
- Buapha, A. (2021). *Participatory communication of the Children and Youth Council of Thailand and potential development of Thai youth*. (Master of Education Thesis). Dhurakij Pundit University. (in Thai)
- Charatsengchirachot, T., & Songkasant, P. (2023). The process, strategies and effectiveness of communication in sustainable tourism at Namtok Phlio National Park, Chanthaburi Province. *Journal of Communication Arts Review*, 27(2), 20-32. (in Thai)

- Kerdrit, K. (2022). The effects of media exposure on the historical tourism choices of Generation Y travelers. *Journal of Humanities and Social Sciences Rajapruk University*, 8(1), 188-203. (in Thai)
- Likhitpraiwan, K. (2020). *Communication strategies of information through Facebook pages in Phitsanulok province* (Master's thesis, Naresuan University). Naresuan University. (in Thai)
- Ministry of Tourism and Sports. (2023). The 3rd National Tourism Development Plan (2023-2027). Retrieved 2023, April 18, from https://province.mots.go.th/ewtadmin/ewt/ranong/download/article/article_20230418122435.pdf. (in Thai)
- Phothiruk, D. (2020). Public participation in cultural heritage conservation: A case study in Khwae Village, Khwae Sub-district, Mueang District, Maha Sarakham Province. *Journal of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University*, 39(3), 43-51. (in Thai)
- Somsri, K., & Sangkapreecha, P. (2023). The study of content and users engagement on Salon & Studio Facebook Fanpage. The guideline for developing content for Blooming salon x studio Facebook Fanpage. *Journal of Siam Communication Review*, 22(1), 140-153. (in Thai)
- Sungton, S. (2019). Local involvement in sustainable tourism management: A case study of Phuket Old Town. *Journal of International and Thai Tourism*, 15(1), 1-21. (in Thai)
- The COMMON. (2024). Living Learning Space in Songkhla Old Town. Retrieved 2024, September 18, from <https://www.thekommon.co/learning-space-songkhla-oldtown/>. (in Thai)
- Thingchua, B., Tokeaw, W., & Boonsiri, K. (2021). The communication patterns for participatory in policy formulation of the Napho Sub-district Development, Kusuman District, Sakon Nakhon Province. *Journal of Local Governance and Innovation*, 5(2), 89-104. (in Thai)

ผู้เขียน

ว่าที่ร้อยตรีฐานันดร ไพโรจน์

นักศึกษาปริญญาโท นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

9/9 หมู่ 9 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

E-mail: thanandon1990@gmail.com

รองศาสตราจารย์ไพบูรณ์ คะเชนทร์พรรค

อาจารย์ที่ปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

9/9 หมู่ 9 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

E-mail: paiboon1601@gmail.com

รองศาสตราจารย์ ดร.สันทัต ทองรินทร์

อาจารย์ที่ปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

9/9 หมู่ 9 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

E-mail: sant_santa@yahoo.com

